

V našem zájmu je bezpečnost i za hranicemi EU

09.listopadu 2007 Jan Závěšický

Nejen v logice, filozofii nebo politické vědě, ale i v reálném životě existuje řada kauzálních souvislostí. Mnohé z nich chápe naše společnost jako samozřejmé, jako jakýsi obecně přijímaný axiom. Vedle těchto platí také celá řada složitějších a kontinuálních příčinných souvislostí, které buď pochopíme v jejich podstatě nebo snahou o zjednodušení riskujeme, že budou zneužity mj. v rámci politického soupeření o moc.

Jednou z takových otázek je i obecně kladně vnímaný vstup České republiky do Schengenského systému. Tento krok zjevně spadá do kategorie jednoduchých souvislostí: zbavíme se hraničních kontrol, urychlí se cesty do zahraničí, posílí se výměna informací, bude se lépe dařit boji proti organizovanému zločinu, atd. Ovšem do hry vstupuje obava z neznámého a v kontextu Schengenu tak visí ve vzduchu strašák nekontrolovatelného přílivu cizích státních příslušníků a nelegálních migrantů do naší vlasti, kteří s sebou přinesou nejen kulturní odlišnosti, ale i zvyšující se kriminalitu. Většina těchto obav je lichá – alespoň ve střednědobém horizontu, což budoucnost prokáže. Občan však přinejmenším podvědomě tuší, že problémy stále někde za našimi humny přetrvávají. A další takto snadno zneužitelnou otázkou je bezpečnost a obrana, a to zejména proto, že se jedná o velmi komplexní a všezahrnující dimenzi veřejného života. Zde je nutno pro správné pochopení reality přijmout následující souvislost.

Migraci vyvolávají ozbrojené konflikty

Migrační tlak na společné hranice evropských spojenců je více či méně přímo vyvoláván zejména ozbrojenými konflikty za hranicemi EU, nestabilní politickou situací a neutěšeným ekonomickým a sociálním vývojem v těchto regionech. Ať už je cílem řešit konflikty v místě jejich vzniku nebo odvracet přímé útoky, je nezbytné disponovat ozbrojenými silami schopnými provádět taková zadání. A těchto ozbrojených sil se dočkáme jedině za naplnění dvou předpokladů, které spolu vzájemně souvisí. Prvním je efektivní a pokročilá technologická a zbrojně-průmyslová základna. Druhým předpokladem je zvyšování obranných výdajů alespoň na dostatečnou úroveň.

V obojím však Evropa výrazně pokulhává a stále více ztrácí. Místopředseda Evropské komise pro podnikání a průmysl Günter Verheugen v únoru letošního roku tento nelichotivý stav věcí trefně doložil faktem, že v Unii existuje 23 národních programů výroby obrněných transportérů. Avšak v rámci EU existuje celkem na 89 zbrojných programů, zatímco ve Spojených státech amerických jich je 27. Duplicita a neefektivní nakládání s již tak omezenými prostředky jsou zřejmé. USA přitom v oblasti obrany vydávají jen na výzkum a vývoj šestkrát tolik co Evropané. Souvislost s Schengenem a ochranou společné hranice je alarmující zvláště vedle demografických skutečností, kdy stárnoucí, ale populačně stále stejně silná Evropa (včetně Ruska) čelí geometrickou řadou rostoucí a řádově mladší populaci z jihu (Afrika a střední východ) a východu (Čína, jihovýchodní Asie, indický subkontinent, ad.).

Schengen je jen základ

Do tohoto rámce logicky vstupuje již dnes patrná neudržitelnost stávajících sociálních systémů

členských států EU a rostoucí tlak na ekonomickou liberalizaci vnitřního trhu s cílem posilovat konkurenceschopnost a efektivitu výroby. I to jsou prvky oné bezpečnostní souvislosti, která je mnohem širší, než jen prostý výcvik a vyzbrojování evropských armád. Bezpečnostní politika přitom vyžaduje důsledně uplatňovaná strategická řešení v řádu alespoň dvou desítek let, tedy průměrně pěti volebních období.

Jedním z českých potenciálních přínosů v této problematice pak bude naše předsednictví v Radě EU v roce 2009, které si dává do znaku právě ekonomickou liberalizaci. Nestačí ale jen „Evropa bez bariér“, nýbrž je nutné koncepční uvažování, občanská a politická uvědomělost a porozumění souvislostem složitějším, než je výhoda volně přístupné hranice s našimi spojenci. V tomto ohledu je nezbytné v maximální možné míře dosáhnout integrace zvláště na straně poptávky v oblasti zbrojní politiky, reformovat a navyšovat obranné výdaje, důrazněji reformovat veřejné finance a sociální systémy. V opačném případě hrozí, že Schengen bude jen společnou hranicí periferního regionu, který kdysi stál na čele lidské civilizace.